

УДК 796.063:794.1

Бикова Г. В., Тимошенко Г. А.

КРИТЕРІЇ УСПІШНОГО ВИСТУПУ СПОРТИВНОЇ КОМАНДИ

У статті визначено критерієм успішного виступу спортивної команди не місце, а зміна рейтингу.

Якщо зазирнути в Положення про проведення спортивних змагань, то там передбачено і підвищення спортивної майстерності, і виявлення кращих, і популяризацію даного виду спорту. Але крім цих факторів за результатами спортивних змагань визначають також і рівень розвитку даного виду спорту в тому колективі, який представляє команда.

Однак перш ніж відзначити спортсменів разом з керівництвом колективу, слід визначитися з поняттям успішного виступу.

Вважається, що команда, яка зайняла високе місце, виступила успішно, і якщо команда не здобула призового місця, то її виступ — невдалий. Здавалося б, що ця теза є беззаперечною. Але розглянемо таку фантастичну подію: команда київсь-

кого "Динамо" грає з командою Академії. Про результат ви вже здогадалися. Але чи успішно зіграла команда "Динамо"? Ні. Отже, ми отримали очікуваний результат.

Як спортсмени, так і команди, які часто беруть участь у змаганнях, мають інтегральну оцінку за результатами своїх виступів. Так, у шахістів визначають коефіцієнт ЕЛО, або "рейтинг", величина якого залежить від середнього "рейтингу" турнірів і, звичайно, від результатів. Для кожного учасника турніру до початку змагань підраховується очікуваний результат. Якщо спортсмен у змаганнях досяг очікуваного результату, то його "рейтинг" не змінюється, інакше "рейтинг" підвищується або знижується. Спортсмен може посісти перше місце і не досягти очікуваного результату, і навпаки, зайнявши останнє місце, перевершити очікуваний результат. На цих прикладах ми бачимо, що місце в турнірі зовсім не є критерієм успіху. Тільки тоді, коли всі спортсмени мають однаковий "рейтинг", то чим вище місце, тим більший успіх. Така ситуація складається також і для спортсменів, які не мають "рейтингів". Таким чином, для спортсменів, які часто беруть участь у змаганнях і мають коефіцієнти, успіхом вважається перевершення очікуваного результату. Чим значніше перевищення, тим більший успіх. Надзвичайне перевищення вважається сенсацією.

Тепер систему коефіцієнтів застосовують у тенісистів і навіть у збірних командах країн з різних видів спорту. Звичайно, система обчислення коефіцієнтів може змінюватись і вдосконалюватись, але вона все більше і більше використовується в організаційних факторах змагань. Так, за допомогою коефіцієнтів організатори намагаються провести змагання так, щоб сильніші зустрічалися на фініші. Особливо це актуально для змагань, які проводяться за олімпійською системою.

А тепер повернемося до командних змагань. У тих видах спорту, де командні результати складаються з результатів індивідуальних змагань суперників (теніс, шахи та ін.) і спортсмени мають коефіцієнти, можна використати середній коефіцієнт команди. За допомогою цього коефіцієнта можна розрахувати очікуваний результат і залежно від реально отриманого результату оцінювати успіх команди. Звичайно, більш точний прогноз можна отримати, якщо розраховувати очікуваний результат для кожного спортсмена і очікуваний результат команди виразити через середній очікуваний результат всіх членів команди. В цьому разі важко врахувати результати, коли в змаганнях беруть участь запасні гравці. Адже до початку змагань неможливо передбачити можливі заміни.

Аналіз очікуваних і отриманих результатів показує, що ці величини не випадкові: їх співвідношення можуть бути критерієм успіху виступу

Таблиця. Першість вузів м. Києва.

1999—2000 н. р.					2000—2001 н. р.				
№	Команда	Очки	Місце в групі	Місце загальне	№	Команда	Очки	Місце в групі	Місце загальне
1	НТУУ "КПІ"	24	1	2	1	КДУ ім. Т. Г. Шевченка	2	1	1
2	Університет цивільної авіації	19	2	3	2	НТУУ "КПІ"	1	2	2
3	Національний аграрний університет	18,5	3	4					
4	КДУ ім. Т. Г. Шевченка	8,5	4	10	3	КНУ торгово-економічний	11	1	3
					4	УДУ харчових технологій	11	2	
5	КДУ технологій та дизайну	16,5	1	5	5	Національний медичний університет	11	3	5
6	Національний медичний університет	11,5	2	7	6	КДУ технологій та дизайну	5	4	6
7	УДУ харчових технологій	10,5	3	8	7	Національний транспортний університет	4,5	5	
					8	КДУ лінгвістичний	3,5	6	
8	Міжнародний Соломонів університет	26	1	1					
9	НаУКМА	13	2	6	9	НаУКМА	2	1	4
10	КДА водного транспорту	9	3	9	10	КДА водного транспорту	1	2	
11	КНУ культури і мистецтв	7,5	4	11					

команди. Більш складні завдання для оцінки виступу команди виникають у тому випадку, коли змагання проходять дуже рідко і більшість спортсменів не мають коефіцієнтів. У такому разі покладаються на думку спеціалістів. Так, інтегральні (сумарні) оцінки спортивних оглядачів визначають кращих спортсменів та кращі команди за певний період.

Розглянемо виступи команди шахістів вузів у першості м. Києва.

Вузи мають різну чисельність студентів, і цей фактор враховується при підведенні підсумків змагань. Залежно від чисельності вузи розділено на три групи: найбільші, середні та малі. Підсумки змагань підраховуються для кожної групи окремо (колонка "Місце в групі"). Для визначення абсолютного переможця змагання продовжуються — результати першості міста відображені в колонці "Місце загальне". Рейтинги команд можна підрахувати лише для шахістів першої групи. Команда НТУУ "КПІ" має вищий рейтинг, ніж ко-

манда КДУ ім. Т. Г. Шевченка. З цього ми робимо висновок, що минулого навчального року команда НТУУ "КПІ" виступила нормально, а цього року погано, хоча й посіла те ж саме друге місце в загальному заліку, а команда КДУ ім. Т. Г. Шевченка минулого року виступила вкрай погано, а в цьому — добре.

Такий аналіз можна провести і для команд, які не мають рейтингової оцінки. Але такі результати будуть суб'єктивні.

Команда Національного університету "Києво-Могилянська Академія" минулого року не могла конкурувати з вузами середньої ланки і загальне шосте місце можна вважати нормальним результатом. У цьому навчальному році команда виступила успішно, тому що випередила більшість вузів середньої ланки. Таким чином, успіх команди залежить в першу чергу від одержаного результату порівняно з очікуваним. Необхідно враховувати, що очікуваний результат краще визначити при більшій кількості змагань.

Bykova G.V., Timoshenko G.A.

THE ESTIMATION SUCCES OF SPORT COMMANDS

The article deals with using ratings for estimation success of sport competitions.